PRAVOSL. BOHOSLOVECKÁ FAKULTA OZNAMUJE:

Pravosláv. bohoslovecká fakulta v Prešove **prijme na šk. rok 1978/79 uchádzačov o štúdium** na tejto fakulte za týchto podmienok:

a) **Do jednoročného prípravného kurzu pri PBF** môžu byť prijatí uchádzači, ak majú aspoň 17 rokov, ktorí nemohli ukončiť strednú školu 2. cyklu.

b) **Do 1. ročníka PBF** môžu byť prijatí uchádzači, ktorí majú plnú strednú školu s maturitou.

Vlastnoručne napísanú žiadosť treba zaslať na adr.: Pravosl. bohosl. fakulta, ul. Sládkovičova 23, 080 80 Prešov. Priložte tieto doklady:

1. krstný list, 2. posledné šk. vysvedčenie, 3. lekárske vysvedčenie o zdravotnom stave, 4. životopis v dvoch vyhotoveniach, 5. odporúčanie miestneho duchovného.

Žiadosti sa prijímajú do 30. apríla 1978. Prijímacie pohovory sa budú konať na dekanáte PBF, o čom bude každý uchádzač zvlášť vyrozumený.

Dekanát PBF.

Budúce číslo vyjde 10. apríla 1978

Vydáva: Pravoslávna cirkev v Československu, Prešov, v CN Bratislava. Redakcia: Prešov, Slovenskej republiky rád č. 1, tel.: 313 79. Vedie redakčna rada. Vedúci a zodpovedný redaktor prot. dr. Š. Pružinský. Technický red. Helena Ferencová. Vychádza 12-krát do roka. Tlačia Duklianske tlačiarne, národný podnik, Prešov. Ročne predplatné 12 Kčs, jednotlivé číslo 1 Kčs. Rozširuje PNS. Objednávku prijíma každý poštový úrad a doručovateľ. Zahraničnú objednávku treba adresovať: PNS — Ústr. expedícia tlače, Bratislava, Gottwaldovo nám. č. 18 — Povolené SÚTI 15/18 z 27. 12. 1972.
Číslo indexu 49 442.

ODKAZ sv. CYRILA A METODA

ROČ. XXIV. — MESAČNÍK PRAVOSLÁVNEJ CIRKVI — č. 3/1978

Zo života prešovskej eparchie

● Dňa 6. januára 1978 — v predvečer Narodenia Isusa Christa — odslúžil Preosvietený vladyka Nikolaj, biskup prešovský, za spoluslúženia prešovského duchovenstva veľké povečerie.

● Dňa 7. januára 1978 — v deň sviatku Narodenia Isusa Christa, Preosvietený vladyka Nikolaj odslúžil slávnostnú archijerejskú sv. liturgiu za spoluslúženia prešovského duchovenstva a za účasti veľkého množstva veriacich z Prešova i z okolia. Kázeň na tému sviatku predniesol sám Preosvietený vladyka, ktorý po ukončení bohoslužieb ešte blahoželal veriacim pri príležitosti veľkých sviatkov Christovho narodenia.

● Dňa 8. januára 1978, v druhý deň vianočný — deň Soboru Presvätej Bohorodičky, Preosvietený vladyka Nikolaj spolu s prešovským duchovenstvom odslúžil archijerejskú sv. liturgiu, na ktorej bolo prečítané posolstvo Posvätnej synody pravoslávnej cirkvi.

● Dňa 14. januára 1978, na Nový rok, Preosvietený vladyka Nikolaj odslúžil za spoluslúženia prešovského duchovenstva a za účasti množstva veriacich archijerejskú sv. liturgiu a predniesol slávnostnú kázeň na tému sviatku, v ktorej ocenil oddanosť veriacich k pravoslávnej pradedovskej viere a zaželal všetkým do nového roku veľa zdravia a Božieho požehnania, aby aj naďalej mohli obohacovať svojou prítomnosťou pravoslávny chrám.

● Dňa 18. januára 1978 — v predvečer sviatku Bohozjavenia — veľké povečerie za spoluslúženia prešovského duchovenstva odslúžil Preosvietený vladyka Nikolaj, ktorý v somotný deň sviatku Bohozjavenia, 19. I. t. r. odslúžil i archijerejskú sv. liturgiu a vykonal obrad veľkého posvätenia vody.

Zo života michalovskej eparchie

Dňa 1. januára 1978 — na Nový rok — Preosvietený vladyka Cyril, biskup michalovský, slúžil slávnostnú novoročnú archijerejskú sv. liturgiu v katedrálnom chráme v Michalovciach za spoluslúženia d. o. Štefana Horkaja, predstaveného katedrálneho chrámu. Na záver sv. liturgie Preosvietený vladyka Cyril predniesol novoročný príhovor a udelil veriacim svoje archijerejské požehnanie.

Dňa 6. januára 1978 — v deň sviatku Bohozjavenia — Preosvietený vladyka Cyril odslúžil v tom istom chráme archijerejskú sv. liturgiu spolu s d. o. Štefanom Horkajom. Po sv. liturgii vykonal Preosvietený vladyka Cyril obrad veľkého posvätenia vody. (C)

Podmienky spásy

Ak hovoríme o podmienkach spásy, sústredí sa naša myseľ ihneď na Spasiteľa nášho Isusa Christa. Bez Neho nie je možné čo len pomyslieť na spasenie. Bez Isusa Christa by nebola ani cirkev, ani sviatosti, a nič by nemalo spasiteľný význam. A práve preto Pán Boh a Isus Christos prišiel na zem, aby nás oslobodil spod jarma hriechu a prinavrátil nás k aktívnemu obcovaniu s Bohom v novom živote.

Spasenie nie je jednostranným procesom. Prostriedky na spásu, ako posväcujúca milosť a zákony Božie neznásilňujú slobodnú vôľu človeka, nepôsobia magicky, nezávisle na našej aktívnej spolupráci. Účinok Božej milosti je tesne spojený s plnením určitých podmienok zo strany človeka, t. j. s vierou a dobrými skutkami. Pravoslávna cirkev učí, že spasenie sa nedosahuje ináč, než súčasným činom viery a dobrými skutkami, cestou spolupráce Boha s človekom a s Božou milosťou.

Požehnaný a milostivý dar viery prijímame vo sviatosti krstu. V ňom sa očisťujeme od prvorodného hriechu a od všetkých osobných hriechov a vzniká v nás zárodok života v Christu. Tieto začiatky nového života sa však nerozvíjajú samy od seba. Nemnožia sa a neprinášajú plody nezávisle na našom vlastnom úsilí. Ak nespolupracujeme pri tomto duchovnom rozvoji svojimi dobrými skutkami, milosť, ktorú sme ako kresťania obdržali vo sv. krste, zostane ukrytá v hĺbke našej bytosti. Sv. Marek—kajúcnik hovorí: „Krstom sa nám dáva milosť, ktorá zostáva skrytá a neukazuje sa. Čaká na našu poslušnosť a zachovávanie prikázaní. Milosťou sme od Neho dostali i silu“.

Podľa slov Christa Spasiteľa „kráľovstvo nebeské trpí násilie a násilníci uchvacujú ho“ (Mat. 11, 12), čo značí, že kráľovstvo Božie sa hľadá s prinútením seba samého a usilovnou prácou, bez ľútosti nad sebou a sebaobetovaním. Pán Boh stvoril všetko pre našu spásu a tých, ktorí chcú byť spasení, čaká práca, ako to vidíme z podobenstva o robotníkovi, ktorý celý deň pracoval. Keď sa vrátil domov, nepočul od svojho pána, aby si odpočinul, ale bolo mu rozkázané, aby pánovi dal večeru a poslúžil najprv jemu. Potom si odpočinie i robotník, ak sa nenájde ešte nejaká práca (Luk. 17, 7—8). Pán Boh od nás žiada ešte tu na zemi vykonať usilovnú prácu pri plnení Jeho prikázaní a v očistení vlastného srdca. Kto sa tu vyhýba každej práci, ten na druhom svete sa môže ocitnúť v situácii bláznivých panien, ktoré snívali, že sa dostanú do siene ženíchov, a boli pred ňou, ale dnu sa nedostali.

Podľa svojej nesmiernej milosti Isus Christos založil cirkev svätú a do nej vložil všetko potrebné pre spásu. Cirkvi je určené pretrvať v neporušenom stave do konca vekov a ako taká má pre všetkých slúžiť ako dom spásy. V súlade s učením Spasiteľa i apoštoli hlásajú kresťanom: „So strachom a chvením svoju spásu nadobúdajte!“ Božou výzvou na spásu sa táto začína nadobúdať. Bez našej účasti a slobodnej vôle to nie je možné. Vnímať výzvu, alebo ju prijať, nasledovať, alebo nie, všetko je naša vôľa. Preto milostivými prostriedkami, ktoré sú nám darované, nám veriacim, na spasenie vykupiteľskou obeťou Isusa Christa a našou vlastnou prácou môžeme dosiahnuť spasenie. Toto všetko jasne zobrazuje podobenstvo Christa Spasiteľa o svadbe kráľovského syna. Na začiatku kráľ pobil dobytok a pripravil hostinu; potom poslal sluhov pozývať na hostinu. Tí, ktorí prijali pozvanie, obliekli sa a prišli a sieň sa naplnila hodovníkmi. I v našom prípade príprava hostiny a pozvanie na ňu je obrazom toho, že vo veci našej spásy je všetko Pánom pripravené; prijatie pozvania, obliekanie sa, príchod a hostina sama značí to, čo my sami musíme urobiť pre našu spásu.

Život pravoslávneho veriaceho sa nedelí na dva rôzne faktory: náboženský, kde sa usiluje človek pracovať pre Boha a pre seba, a na druhý faktor, v ktorom by ten istý človek pracoval proti duchu svojej viery. Pre veriaceho jeho činnosť v hociktorom odvetví tvorí jednotu, celok, vychádzajúci z vnútra jeho bytosti, živený tým istým duchom viery, lásky v Christu, pre Christa, pre blížnych, pre spoločnosť.

† C y r i l, biskup michalovský

Zvestovanie Presvätej Bohorodičky

„Dnes spasénija našeho hlavízna, jéže ot víka tájinstva javlenije.“

(zač. tropara)

Hriech našich prarodičov Adama a Evy zapríčinil, že medzi ľuďmi a Bohom utvorila sa nekonečná priepasť, ktorá ich od seba oddelila. Nekonečne dobrotivý a milostivý Boh však ani teraz neprestal milovať človeka. Lebo ako píše sv. Irenej Lyonský: „Človek — miesto činnosti Božej a Jeho sila; on — nie je cudzí Bohu . . . a živý človek je sláva Božia“. Nemohol sa prizerať na jeho trápenie a rozhodol sa vyslobodiť ľudstvo spod poroby hriechu a smrti. Už Adamovi a Eve prisľúbil Vykupiteľa, ktorý im navráti, čo hriechom boli stratili. O Ňom totiž hovoril Boh pokušiteľovi: „A nepriateľstvo položím medzi tebou a medzi ženou, medzi tvojím semenom a medzi jej semenom; o n o ti rozdrtí hlavu a ty mu rozdrtíš pätu“ (I. Mojž. 3, 15).

Nebolo dopriate našim prarodičom dočkať sa Vykupiteľa a dlho ho očakávali aj ich potomkovia. Tisícročiami ľudstvo žilo v očakávaní, počas ktorých stále jasnejšie sa dozvedali, skrze spravodlivých mužov a starozákonných prorokov, o Jeho pôvode i spôsobe príchodu. Prorok Izaiáš 800 rokov pred Jeho narodením už jasne hovorí: „Hľa, panna počne a porodí syna a nazve Jeho meno E m m a n u e l“, čo v preklade znamená, s nami je Boh (Iz. 7, 14).

Koľko panien si želalo stať sa matkou Vykupiteľa? Zaiste, že ich bolo mnoho. Mnoho však bolo aj takých, čo pochybovali, že očakávaný Mesiáš príde, alebo nevedeli si vysvetliť, ako sa to môže stať, aby panna porodila. Taký bol napríklad spravodlivý Simeon. Boh mu však dal príležitosť presvedčiť sa a dokázal mu, že u Neho je všetko možné. Áno aj to, čo človek nemôže

pochopiť (Luk 18, 27, 1, 37). Spomedzi nespočetného množstva iba jediná však bola dôstojnou priniesť na svet Spasiteľa sveta. Tou vyvolenou bola Prečistá Mária z Nazaretu.

Bola to tá istá Mária, ktorú si už v pokročilom veku vyprosili od Boha jej bohabojní rodičia Joachim a Anna. Nech nás nemýli táto okolnosť, že azda preto, že bola od Boha vyprosená, sa stala Matkou Isusa Christa. Ani nie preto, že pochádzala z rodu kráľa Dávida. Toto všetko by bolo málo. Milosť u Boha si zaslúžila svojím čistým bohabojným životom i láskou k Bohu a ľuďom. Vieme totiž, že už od 3. roku svojho života ju rodičia obetovali Bohu a odviedli ju do Jeruzalemského chrámu, ktorý sa stal jej druhým domovom. Práve tu začala poznávať a stále viac milovať svojho Stvoriteľa i Jeho zákon. Tu spoznala pravý zmysel života. Celou svojou bytosťou milovala sväté miesto, v ktorom prebýva sám Boh a rozhodla sa neopustiť ho. Tak ako s veľkou radosťou sa stále utiekala k modlitbe, s takou veľkou radosťou a elánom aj pracovala. S nie menšou radosťou však čítala aj sv. Písmo a často sa aj ona pozastavovala pri spomínanom proroctve Izaiášovom. Vo svojej pokore a skromnosti si však želala, aby sa mohla stať iba oddanou služobníčkou tej Panny, ktorá bude matkou Emmanuela. Keď však dovŕšila 14. rok svojho života, musela podľa židovskej obyčaje opustiť Jeruzalemský chrám a vydať sa. Ona však svojimi rodičmi bola zasľúbená Bohu a aj sama sa takto rozhodla. Keď sa o tom dozvedeli veľkňazi, neodhodlali sa ju vydať, ale nechceli ani porušiť zákon. Preto sa rozhodli, ako píše blaž. Hieronym, že ju dajú do opatery jednému z dvanástich neženatých mužov, ktorého žezlo (ktoré cez noc položili na oltár v chráme) rozkvitne. V tú noc rozkvitlo žezlo bohabojného vdovca Jozefa, ktorý mal 80 rokov. Bolo to v čase osláv posvätenia chrámu. Bohabojný starec Jozef prijal prečistú Máriu a odviedol ju do svojho domu v Nazarete, kde žila ďalej ako v chráme; v pokore, čistote, modlitbe, práci a čítaní Písma sv.

Jedného dňa, keď čítala Písmo sv. (ako píšu niektorí cirk. otcovia — práve proroctvo Izaiáša) stala sa neobyčajná udalosť. Hľa, arch. Gabriel stál pred Ňou a pozdravil ju: „Buď pozdravená, milosťou obdarená, Pán s tebou! Blahoslavená medzi ženami!“ ... Prečistá Mária keď počula tieto slová, zarazila sa a rozmýšľala, čo znamená tento pozdrav, ale anjel jej ďalej povedal: „Neboj sa Mária, lebo si našla milosť u Boha! Hľa, počneš v živote a porodíš Syna a nazveš ho menom Isus. On bude veľký a Synom Najvyššieho sa bude volať... Kráľovať bude nad Jakubovým rodom naveky a jeho kráľovstvo sa neskončí“ (Luk. 1, 28—33). Ako sa len toto všetko stane, rozmýšľala Prečistá a opýtala sa anjela: „Ako sa to stane, keďže ja muža neznám?“ Anjel jej povedal: „Duch svätý zostúpi na teba a moc Najvyššieho ťa zatieni, a preto aj to sväté, čo sa narodí, Synom Božím sa bude volať“ (1, 34—35.). S najväčšou pokorou a pevnou vierou vo všemohúcnosť Božiu, ktorý ako Tvorca všetkého premáha aj prírodné zákony, pokorne odpovedá anjelovi: „Som služobníčka Pánova, staň sa mi podľa slova tvojho“ (Luk. 1, 38.). Na tento pokorný súhlas čakalo nebo i zem. Nebo sa otvára a Slovo sa stáva telom. Hľa, aká veľká je láska a milosť Božia k ľuďom. Sám Boh zostupuje z neba (Ján 6, 38) na zem, aby skrze útroby Prečistej zobral na seba ľudské telo a aby svojou láskou a pokorou vyslobodil človeka spod nadvlády hriechu a smrti. Ako píše sv. ap. Pavol, Boh „bohatý, stal sa pre nás chudobným, aby ste sa vy Jeho chudobou stali bohatými“ (2. Kor. 8, 9). Ten, ktorý „prebýva v neprístupnom svetle“ (I. Tim. 6, 16) a ktorého „nebo je trónom a zem nohám Jeho podnožou“ (Iz. 66, 1) zostúpil do svojho chrámu, ktorým sa stala Prečistá Mária, aby sa stal prístupným ľuďom, a tak zničil priepasť, ktorá delila ľudí od Neho. V tomto okamihu splnila sa odveká túžba človeka, a preto sa teší tvorstvo i celá príroda. „Oklamúc sa dávno Adam, Bohom zachcejúc byť sa nestal; človekom sa Boh stáva, aby Adama Bohom učinil“ (stich. na chvalit.).

Aj Prečistá, naplnená veľkou radosťou a Duchom svätým, ponáhľa sa k svojej príbuznej Alžbete, aby aj jej čím skôr zvestovala túto radostnú správu. Hneď pri vchode do jej domu zažíva však nové prekvapenie. Lebo Alžbeta, keď počula jej pozdrav, naplnila sa Duchom svätým a zvolala: „Požehnaná si medzi ženami a požehnaný je plod tvojho života! A odkiaľ mám to šťastie, že matka môjho Pána prišla ku mne?“ (Luk. 142—43). Po týchto slovách nasleduje krásny a vznešený chválospev Máriin: „Veličiť duša moja Hospoda — Velebí duša moja Pána a zaplesal môj duch v Bohu, mojom Spasiteľovi“... (Luk. 1, 46), ktorým ďakuje Bohu za Jeho veľké činy, ktoré spôsobil v jej živote, i za Jeho lásku a milosrdenstvo k ľuďom, lásku, ktorá pretrváva „z pokolenia na pokolenie“. Ďakuje Bohu aj za to, že sa stane matkou Spasiteľa: „Vzhliadol na poníženosť svojej slúžky“. Zároveň však prorocky predpovedá, že od tohoto okamihu ju „blahoslaviť budú všetky pokolenia“ (Luk. 1, 48).

Radujme sa aj my, pravoslávni kresťania, takou radosťou, akú pociťovala aj Prečistá Mária. Veď skrze ňu prišiel k nám Spasiteľ, aby nám ukázal cestu do večného života. Oslavujme ju, ako si to želala a predpovedala a snažme sa žiť takým čistým životom, akým žila Ona. Dodržujme prikázania, ktoré nám dal jej Syn a náš Spasiteľ Isus Christos s takou láskou a oddanosťou, ako Prečistá Bohorodička. Lebo iba vtedy si nás zamiluje Boh a učiní

z nás dedičov kráľovstva svojho. Uvedomme si, že práve čistým a svätým životom, plným lásky a pokory, si Prečistá z Nazaretu „našla milosť u Boha." „Zaľúbil si Tvoju krásu Christos, Neporušená, do Tvojej útroby zišiel, aby vyslobodil ľudí... a daroval im dávnu krásu" (kánon predpr. 9. pieseň). Áno, krásu duchovnú, ktorou prevýšila všetkých ľudí, krásu, ktorá ju postavila nad cherubínmi a slávnejšou nad serafínmi.

„Pre všetkých pozemšťanov Ty — si začiatok nášho spasenia, Presvätá Devo" (kondak predpr.). Celá sv. Trojica si našla v Tebe zaľúbenie. Boh si našiel v Tebe svoju milovanú dcéru, Ísus Christos predobrú Matku a Duch svätý prečistú Nevestu. Ľudia si v Tebe našli vernú a mocnú Orodovníčku, ale aj Matku, ktorá sa prihovára za nás všetkých u svojho Syna a nášho Spasiteľa.

Preto i v tento radostný deň, ktorý je „počiatkom nášho spasenia" obraciame sa k Tebe, Presvätá, s prosbou: vypros nám u svojho Syna mier a veľkú milosť!

L. Fedor, duchovný

Pravoslávna cirkev v Československu na 30. výročie Víťazného februára

V dňoch duchovnej veľkopôstnej prípravy na svetlú Paschu Christovu si zvlášť dôrazne uvedomujeme, že základným prelomom v novej ére ľudskej histórie sú kríž a slávne vzkriesenie Isusa Christa. Získali sme jedinečnú Božiu milosť stať sa účastníkmi zrodu nového života v Christu a občanmi Božieho kráľovstva, ktoré nie je z tohto sveta (Ján 18, 36), ale začína sa v ňom. S pokorou vzývame vďačné vedomie, že sme boli vykúpení a posvätení naším Spasiteľom. Avšak súčasne nezabúdame, že sme obdržali tento dar Božej štedrosti nie preto, aby sme sa hrdo povyšovali nad svetom, ale že sme boli povolaní na službu svetu podľa vzoru Božského Spasiteľa.

Ľuďom v svojom okolí máme slúžiť svedectvom o Božej pravde a podporou i spoluprácou pri ich každom dobrom diele. Obidvoma službami pripravujeme nielen cestu pre Božie kráľovstvo, ale napomáhame blahu všetkých ľudí.

Uvedomujeme si, že nás členstvo v Christovej cirkvi vôbec nevedie k sektárskej uzavretosti, ale k snahe realizovať prvky nového života a novej Božej spravodlivosti teraz a tu. Rozmýšľame a upevňujeme tiež svoj postoj k nadmieru dôležitým udalostiam našej histórie, ktoré sa odohrali vo februári pred 30 rokmi.

V prvom rade si pripomíname, že poriadok svetskej spoločnosti a jeho zákony a metódy vládnutia sú v súlade s Božou vôľou. Sám Spasiteľ stanovil ako pravidlo „dávať cisárovi čo je cisárovo" a kresťanovou povinnosťou je byť v súlade so svedomím riadnym občanom svojej vlasti, a to „nielen pre trest, ale aj pre svedomie" (Rim. 13, 5).

Sme Bohu vďační a sme vďační i vedúcim činiteľom našej spoločnosti, že v socialistickom poriadku, ktorý sa upevnil vo februári 1948 sa pre bohoslužbu, bohoslovecku výchovu, hlásanie evanjelia v chrámoch i v cirkevnej tlači a pre ďalšiu činnosť cirkvi zachovala sloboda a rovnoprávnosť podľa vl. nar. 222/49. Členovia cirkvi podľa ústavy a zákonov zostali plnoprávnymi občanmi, niektorí sa na pracoviskách či inde podieľajú i na riadiacej činnosti.

Spravodlivosť vyhlásená Isusom Christom a vštepená do našich srdc evanjeliom a upevňovaná v posvätných tajinách má i sociálne hľadisko: týka sa i pracovných, majetkových, mocenských, národnostných a rasových vzťahov úprimnou snahou o plnenie najvyššieho prikázania lásky k blížnemu. Kresťanská sociálna etika vyhlasuje vzájomnú zodpovednosť za človeka a svet, spoluprácu a rovnosť a v tom sú naše náboženské idey veľmi blízke tým, ktoré viedli k významným februárovým udalostiam roku 1948, kedy pracujúci dosiahli významné víťazstvo. Preto sme svojmu spoločenskému zriadeniu verní nielen z povinnosti, ale i zo sympatie k mnohým jeho kladným hodnotám a významným výsledkom v budovaní, vede a kultúre v priebehu uplynulých 30 rokov.

Vďaka novým spoločenským podmienkam sa široko rozvinula služba kresťanov vrátane našej cirkvi veci budovania mieru, ktorý je najvyšším blahom pre všetko ľudstvo. I za to sme vďační, lebo pokoj medzi ľuďmi a národmi leží na srdci každému ozajstnému kresťanovi, ktorého na to vyzýva slovo Božie.

Sestry a bratia, dôstojní otcovia! Obraciame sa na Vás s výzvou, aby ste svojím úsilím v práci, v budovaní mieru a spravodlivosti, v dobrovoľnej službe na prospech svojich blížnych a celej spoločnosti a vôbec celým svojím kresťanským pôsobením aktívne spolupracovali na realizácii šiestou päťročnicou plánovaných kladných hodnôt, ktoré si naša spoločnosť vytýčila za cieľ na prospech všetkých.

Politickým a štátnym činiteľom našej vlasti pri príležitosti 30. výročia Víťazného februára želáme a u Pána vyprosujeme, aby „bolo ich pôsobenie ohradené mierom", ako sa o to dôsledne usilujú svojou vnútornou a zahraničnou politikou, a aby mali

stále dostatok síl na svoju osvedčenú službu záujmom ľudu. Nakoniec vyjadrujeme nádej na ďalší rast vzájomnej tolerancie, dôvery a spolupráce medzi cirkvami a štátom v budúcich rokoch na prospech všetkých, k čomu nám dopomáhaj sám Pán Boh svojou nesmiernou milosťou.

Zasielame všetkým príslušníkom pravoslávnej cirkvi úprimné pozdravy a želáme im pevné zdravie, osobné šťastie a radostnú pohodu v rodinách a v každodennej práci.

25. februára 1978

metropolita pražský
a celého Československa † **Dorotej**

členovia Posvätnej synody:
biskup **Nikolaj**, prešovský
biskup **Cyril**, michalovský

Metropolitná rada pravoslávnej cirkvi v Československu
Eparchiálne rady: Praha, Olomouc, Brno, Prešov, Michalovce
Pravoslávna bohoslovecká fakulta

Za zachovanie života!

V dňoch 30. výročia februárového víťazstva pracujúceho ľudu, a tým i zrodu ľudskosti a rovnoprávnosti v našej milovanej socialistickej vlasti, si jasne uvedomujeme, že najcennejším Božím darom na zemi je práve náš život. Preto našou poprednou pozemskou úlohou je jeho zachovanie a vytváranie všetkých nutných podmienok preň. Jeho rozvoj a šťastie je v strede záujmu nášho zriadenia. Koľko starostlivosti a prostriedkov sa u nás vynakladá v prospech človeka, jeho vzdelania, spokojnosti a zdravia, koľko pomoci sa poskytuje chorým a starým, aby žili spokojne čo najdlhšie medzi nami!

Pre veriaceho kresťana je tiež život dôležitý preto, že sa v ňom pripravuje na večné spasenie ako spolubudovateľ nebeského kráľovstva. Žijeme z moci Božej (II. Kor. 13, 4). Preto už v Starom zákone sa v jeho prvej knihe prikazuje: „Zachovaj svoj život!" (1. M. 19, 17). Táto úloha platí dodnes.

V žiadnom prípade nejde o výsadu života ako privilégia niektorých skupín, ale pre všetkých ľudí na zemi, lebo všetci boli stvorení na obraz Boží a Jeho podobu. Preto by sme toto stanovisko a prax predovšetkým očakávali najmä od tých, ktorí o sebe tvrdia, že sú im Božie zákony blízke. V skutočnosti je kresťanské stanovisko humánnosti prakticky cudzie tým, ktorí by radi stále ovládali a vykorisťovali človeka a udržiavali ho v napätí a strachu, aby tak zabezpečili svoje nadmerné výnosy a zvrchovanú moc. Na jej upevnenie a pre rastúce zisky usilovne zbroja a bohužiaľ nútia tak druhú stranu mierumilovných zásad k obrannému zbrojeniu. Tým sa ochudobňuje celé ľudstvo o veľké možnosti rozvoja a poskytnutia dostatku chleba miliónom trpiacich a hladujúcich v niektorých oblastiach, kde sú tak ľudia zbavovaní ľudských práv na život.

V poslednom čase sa používa ako prostriedok na zastrašovanie hrozba výroby nových zbraní, najmä neutrónovej bomby. Jej výrobcovia ironicky tvrdia, že tento diabolský výmysel len zlikviduje, ak sa použije, všetko čo dýcha, ale neporušené zostanú budovy a inventár, čo asi pre nich má oveľa väčší význam než život nemluvniat, detí, žien a mužov.

Dnes a denne sa proti tomuto cynizmu stavajú rozumní ľudia celého sveta i v tých krajinách, kde sa neutrónová zbraň má vyrábať. I naša pravoslávna cirkev znovu a znovu energicky dvíha svoj hlas proti plánom na výrobu tejto zbrane. Pevne veríme v Božiu silu a pomoc víťazstva svetového zápasu za odzbrojenie a spravodlivý pokoj, pretože Boh „život ti vykupuje z hrobu" (Ž. 103, 4). Nech to bude naším stálym heslom a posilou v našom mierovom úsilí.

Uznesenie Metropolitnej rady zo dňa 7. februára 1978.

Ty ochraňuj ma, Bože, lebo sa k Tebe utiekam. Hovorím Hospodinu: Ty si môj Pán! Niet pre mňa šťastia mimo Teba! A v svätých, čo sú v krajine, a v slávnych všetka moja záľuba (Ž. 16, 1).

Hospodin dušu svojich sluhov vykúpi, a z tých, čo v Neho dúfajú nik pykať nebude (Ž. 34, 23).

Na nedeľu uctievania sv. kríža

„Krestu Tvojemu poklaňajemsja,
Christe, i svjatoje voskresenije
Tvoje pojem i slavim".

V tretiu nedeľu sv. veľkého pôstu sv. pravoslávna cirkev sa klania sv. krížu a vyzýva svojich veriacich, aby so slzami pokory sa sklonili pred spasiteľným krížom Christovým. Dávno sa minuli časy, keď sv. cár Konštantín so svojou matkou Helenou začali verejne vyznávať kresťanstvo, dávno je tomu, čo sv. Helena sa vydala na púť do Jeruzalema, aby našla drevený kríž, na ktorom trpel Spasiteľ sveta. Roku 326 na Golgote našli tri kríže, z ktorých jeden bol pravý, pretože keď sa ho dotkol chorý človek, vyzdravel.

Kríž v sebe skrýva hlboký zmysel. Je prameňom milostivých síl, je okrasou cirkvi a ochrancom ľudí a celého sveta. Spasiteľ na kríži vykúpil a spasil ľudstvo, čím daroval krížu — dovtedy znameniu potupy — zvláštnu spasiteľnú moc. Spasiteľ posvätil kríž svojimi vlastnými slzami, potom a krvou. Christos vyzval i nás, aby sme vzali svoje kríže a nasledovali Ho. Kríž je nástrojom spásy a od počiatkov kresťanstva bol pre ľudí znamením víťazstva. Sv. pravoslávna cirkev vo veľkom pôste pri bohoslužbách rukami duchovného vynáša sv. kríž na stred chrámov, aby ho mohla verejne osláviť, poukazuje na to, že treba vidieť kríž tak, aby ho niesol Spasiteľ za nás na Golgotu. Bol to ťažký kríž, z hrubého dreva, slabučký Spasiteľ pod ním neraz padal, ale prijal tento spôsob a spasil svoj ľud. Každý z nás môže niesť svoj kríž a kráčať za Christom, lebo na to sme povolaní ako kresťania. Otvorme dnes svoje srdcia, otvorene sa pozrime na svätý kríž a na svoje hriechy, zaplačme očisťujúcimi slzami a pokloňme sa Tomu, ktorý na kríži za naše spasenie trpel. Vtedy naplní pokoj naše duše, lebo skrze kríž prišla radosť a spasenie celému svetu.

Michal Kuruc, duchovný

Ukrižovanie

Trest ukrižovaním je pôvodu punského. Tento spôsob popravy ako priukrutný odsudzovali i pohania. Rímsky spisovateľ Cicero si želal, aby kríž Rimania ani nespomínali. Jeho želanie sa nesplnilo a práve ukrižovanie sa stalo najčastejšie používaným trestom rímskym pre veľkých zločincov. Kríž mával rôznu podobu podľa toho, ako bolo pripevnené priečne brvno. Kríže bývali zvyčajne dosť nízke, iba keď chceli odsúdenca viac potupiť, postavili mu kríž vysoký. Spasiteľov kríž na výšku meral približne 3,5 m, priečne brvno bolo asi dvojmetrové. Kríž vážil asi sto kilogramov.

Akonáhle bol vynesený rozsudok, ustanovili štyroch vojakov a stotníka, ktorí mali popravu vykonať. Odsúdený bol najprv zbičovaný. Podľa rímskeho zvyku sa konali popravy pri ceste, kde prechádzalo najviac ľudí, aby ich zastrašoval hrozný pohľad na trpiaceho. Odsúdenec niesol buď celý kríž, alebo len priečne brvno. Spasiteľ niesol celý kríž. Odsúdenca pribíjali na kríž buď už na zemi, niekedy mal na sebe namiesto rúcha len prikrývku na bedrá a kríž niesol priviazaný, na kríž ho pribili, až keď bol tento vztýčený. Po ceste na miesto opravy vpredu kráčal zvyčajne trubač, ktorý hlásil pôvod odsúdeného, potom išiel stotník a vojsko, potom človek, ktorý hlásal, čoho sa odsúdený dopustil a jeho meno. Toto čítal z bielej tabule (tzv. titulus), ktorá bola neskôr pripevnená na kríž nad hlavu odsúdeného. Nasledoval odsúdenec, pri ňom vojaci, ktorí išli popravu vykonať, ďalší oddiel vojska a diváci.

Tesne pred popravou podávali odsúdencom omamný nápoj, aby necítili tak silné bolesti. Ako sa dozvedáme z Talmudu, v Jeruzaleme účinkoval dobročinný spolok žien, ktorý si vzal za úlohu tento skutok lásky podľa knihy Prísloví: „Dajte silný nápoj zarmúteným a víno tým, ktorých srdce smúti. Nech pijú a zabudnú na svoju biedu a na svoje trápenie nech nespomenú viac" (31, 6—7). Zvyčajne miešali do vína myrhu, žlč (Mt. 27, 33) alebo kadidlový prášok.

Odsúdenca zvyčajne pribíjali na kríž na zemi štyrmi až 12 cm dlhými klincami do rúk, do dlaní alebo do zápästí, potom inými klincami každú nohu zvlášť. Potom kríž zdvihli a upevnili do zeme. Pri kríži zostala stráž, aby priatelia odsúdeného neoslobodili. Odsúdencovo rúcho patrilo tým, ktorí popravu vykonali.

Bolestné utrpenie niekedy trvalo i niekoľko dní. Preto bol Pilát tak prekvapený, že Christos tak rýchlo skonal. Umierajúceho najviac trápila prudká horúčka, strata krvi, neprirodzená poloha tela, násilné roztiahnutie pľúc krátilo dych.

Rimania nechávali mŕtvoly na krížoch tak dlho, kým sa nerozpadli, alebo kým ich neroztrhali vtáci. Podľa Zákona Mojžišovho nesmelo mŕtve telo zostať na kríži cez noc. „Nech jeho mŕtve telo nezostane na dreve, ale hneď toho dňa ho pochovaj" (Deut. 21, 23), preto smrť urýchľovali tak, že pod krížom urobili oheň a jeho dymom obeť udusili, niekedy odsúdenému prebodli bok, alebo ho dolámali. Telo pochovali do spoločného hrobu, avšak úrady ho mohli vydať príbuzným a priateľom, aby ho pochovali.

Za vlády rímskeho Tibéria ukrižovali takto i nášho Spasiteľa Isusa Christa. Pilát z Pontu ako prokurátor a zástupca cisára nezistil na Ňom žiadnu vinu, preto Ho chcel prepustiť: „Ajhľa, vyvediem vám Ho, aby ste poznali, že nenachádzam na Ňom viny" (Jn. 19, 4—6). Ale napokon dal nevinného ukrižovať. A niesol si sám Christos svoj kríž a na Golgote Ho vojaci ukrižovali. Pilát napísal „Isus Nazaretský, kráľ židovský" a tabuľu pripevnili na kríž (J. 19, 17—19). Vojaci si po ukrižovaní vzali Jeho rúcho, rozdelili ho na štyri časti, každému vojakovi po jednej. O jeho spodný odev losovali.

Christovo utrpenie na kríži, ktoré Mu spôsobil Jeho vlastný ľud, bolo nevysloviteľné. „I vy všetci, ktorí idete po ceste, pozorujte a viďte, či je bolesť, ako bolesť moja... učinil ma opusteným, celý deň žalosťou zmoreným. Veľká ako more je bolesť moja" (Plač Jer. 1, 12—13). V osobe ukrižovaného Christa volajúceho v utrpení i Dávid prorocky vyslovil: „Bože môj, Bože môj, prečo si ma opustil" (Ž. 21, 2). Tieto slová silným hlasom z kríža volal i Božský Spasiteľ (Mt. 27, 46).

Túto potupnú smrť predpovedal svojim učeníkom sám Christos (Mt. 16, 21), i to, že vstane z mŕtvych. Christos takto trpel za nás ako výkupné za spásu človeka, „lebo Syn človeka prišiel spasiť, čo zahynulo" (Mt. 18, 11).

Preto kríž, na ktorom zomrel náš drahý Spasiteľ, už prestal byť krížom potupným a stal sa spasiteľným, pretože na ňom zomrel Syn Boží. I stotník Longin vyznal, že „tento človek bol naozaj Syn Boží" (Mat. 15, 39). Kríž je nám preto útechou. Kríž voláme i „znamením Syna človeka" (Mt. 24, 30), ktoré sa zjaví na nebi pred Jeho druhým príchodom. Tí, ktorí v Ukrižovaného uverili, sú „vykúpení drahou krvou nevinného a nepoškvrneného Baránka Christa" (Ptr. 1, 19). Za odmenu budú na ich čelá napísané tajomné písmená „tau" (kríž) a meno Baránkovo (Zjav. 7, 3). A ukáže sa na nebi a uvidia ho všetky národy. „Ajhľa, prichádza v oblakoch! Uvidí Ho každé oko, aj tí, čo Ho prebodli. Nariekať budú nad Ním všetky národy zeme. Tak je, amiň!" (Zjav. 1, 7).

Prot. Jozef Frický

Pre útlak biednych, pre ston chudobných povstanem teraz, vraví Hospodin — poskytnem spásu, kto po nej túži (Ž. 12, 6).

Nuž, buďte zmužilí! Nech upevní sa srdce všetkých vás, čo očakávate na Hospodina! (Ž. 31, 25).

„Proste Pána žatvy..."

Prof. prot. dr. Andrej Mihaľov, dekan PBF

Prvoradou povinnosťou vedenia našej cirkvi je starať sa, aby rady nášho duchovenstva neochabovali, ale naopak, aby sa doplňali novou oživujúcou krvou — novými kňazmi.

Isus Christos hovorí: „Proste Pána žatvy, nech pošle robotníkov na žatvu svoju" (Mt 9, 38). Z týchto Spasiteľových slov sa dá súdiť, že kňazské povolanie je životne významné, i keď s ním spojené povinnosti sú ťažké i radostné. Pravoslávny novokňaz, keď opustí brány svojej Alma mater a vstúpi na nivu Hospodinovu s plným vedomím svojej kňazskej zodpovednosti a svojich povinností, musí si uvedomiť, že jeho bohumilá práca sa zameriava na spásu nesmrteľných duší jeho duchovnej pastvy, na blaho ľudu, na slávu mena Pánovho, na slávu Jeho svätej cirkvi, na rozkvet sv. pravoslávia, na spravodlivosť medzi ľudom Božím a pokoj na zemi.

Proste teda Pána Boha o dar svetiel (Jak 1, 17), aby niva Hospodinova i v našej vlasti sa rozmnožovala v Jeho svätej milosti, aby nám vyvolil hodných synov nášho zbožného veriaceho ľudu na spásonosnú službu v Jeho svätej cirkvi (Jn 15, 16).

Musíme sa modliť ku Kniežaťu pokoja, aby naša cirkev mala obetavých, vzorne svoju pastoračnú činnosť vykonávajúcich duchovných. Povinnosťou našej fakulty je, aby sme vhodných kandidátov na duchovných dobre vychovávali.

Tak ako každoročne, i tentoraz sa prihovárame k vám, milí bratia, ktorí túžite po duchovenskej službe a chcete byť vykonávateľmi sviatostí, počujte volanie vášho srdca, ktoré je volaním Božím a prihláste sa na našu bohoslovecku fakultu, staňte sa služobníkmi pravoslávnej cirkvi v našej vlasti. Vaši duchovní otcovia vám v tom pomôžu.

Naša fakulta si uvedomuje, že jestvuje pre potrebu života cirkvi a v tom duchu, ako už sme napísali, bude i naďalej svoju činnosť zameriavať na uspokojenie potrieb cirkvi a popri morálne-náboženskej výchove bude upevňovať u svojich poslucháčov pozitívny postoj k našej socialistickej vlasti.

V mene vedenia fakulty už teraz ďakujeme vedeniu našej cirkvi za jej starostlivosť o našu fakultu. Pevne veríme, že aj v tomto roku bude získaný dostatočný počet vhodných uchádzačov o štúdium na našej Pravoslávnej bohosloveckej fakulte a prosíme Boha, aby vo svojej hojnosti požehnal nášmu úsiliu a poslal robotníkov na svoju žatvu.

Kroky dejín pravoslávia chrámom Svätej Múdrosti

„Tu je naozaj dom Boží a tu je brána do neba"! (Gn 28, 27).

V úvode k článku nášho tohtoročného kalenďára Chrám Svätej Múdrosti — výrečná katedrála pravoslávia sa hovorí, že už iba pri počutí mena tohto kedysi najskvelejšieho pravoslávneho chrámu sa nám premietne pred duchovným zrakom v hybkej skratke „strhujúci film pohnutej drámy húževnatého boja za čistotu viery" odohrávajúcej sa od r. 537 do r. 1453 v posvätných priestoroch tejto monumentálnej katedrály svetového pravoslávia, ktorá sa pri bohoslužbách topievala v záplave svetla z nádherných tepaných svietnikov a horiacich lámp, ako o tom nadšene rozpráva pútavé líčenie jej interiéru z čias cisára Justiniána, jej zakladateľa. Presvedčuje nás o tom i prierez najvýznamnejšími historickými udalosťami, ktoré sa odohrávali na tomto svätom mieste spájajúcom ako rebrík praotca Jakuba zem s nebom a vykonávajúcom jeho funkciu temer cez celé tisícročie. Veď ako Genezis — Kniha pôvodu (1 Mojž) rozpráva v 28. kapitole, že praotec Božieho ľudu Jakub na ceste do Cháran stretol sa s Bohom vo zvláštnom sne v Bethel a videl v ňom vystupovať po rebríku opretom o zem, ktorého vrchný koniec čiahal až do neba, anjelov — poslov Božích, tak mohutné steny a nebotyčné klenby tohto veľchrámu rozprávajú o ceste k Bohu mnohých generácií, ktorých srdcia sa dvíhali ku „Kráľovi všetkých anjelskými zástupmi neviditeľne so slávou sprevádzanému", keď v ňom „s vierou, bázňou a láskou" prijímali „Božské, sväté, prečisté, nebesky oživujúce a Božiu bázeň prebúdzajúce Christove tajiny".

Velebnými priestormi katedrály Svätej Múdrosti, ktorej hlavná os je 80 m dlhá a v ktorej pri vstupe z nartexu-predsiene cez hlavný vchod vidíme najprv nádhernú východnú apsidu — polkruhový výklenok s oltárom a potom hlavnú kupolu ožiarenú množstvom malých oblokov, kráčali plným krokom pohnuté dejiny pravoslávia. Okrem hlavnej lode tieto sa ozývali i v bočných lodiach s galériami, zastropených poľami zlatej krížnej klenby medzi priečnymi oblúkmi, ktoré majú malebné priehľady so zlatými klenbami prebleskujúcimi pomedzi stĺpy ako obloha pomedzi stromy.

Najradostnejšou udalosťou, ktorej bol tento veľchrám očitým svedkom, bola prvá slávnosť úcty ikon 19. februára 843. Dostala výstižný názov „Anastelosis — Oslava víťazstva pravoslávia", aby od toho roku každoročne pripomínala v prvú pôstnu nedeľu pravoslávnym kresťanom koniec najstrašnejšieho boja od doby pohanského prenasledovania, ktorého hrozné útrapy museli znášať. Predchádzalo ju všenočné bdenie v blachernskom chráme, preslávenom r. 911 zjavením sa presvätej Bohorodičky sv. Andrejovi, kde sa modlila cisárovná Teodora cez celú noc s kňazmi. Ráno sa vyhrnula do ulíc Carihradu triumfálna procesia. Teodora išla z blacherského chrámu do Hagie Sophie, obkolesená biskupmi a mníchmi, uprostred jasajúceho zástupu,

aby vzdala v katedrále vďaku Všemohúcemu. Ihneď nato boli prenesené do Carihradu pozostatky slávnych vyznavačov Teodora Studitu a Nikeforа, ktorí trpeli za vieru vo vtelenie Syna Božieho jasne znázorňovanú obrazmi a zomreli v ďalekom vyhnanstve. Boli uložené za jasotu ohromného zástupu veriacich so sviečkami v rukách v chráme Svätých apoštolov, susediacom s katedrálou Svätej Múdrosti.

V čase víťazstva pravoslávia nad obrazoborcami, keď bol vytvorený pevný plán chrámovej výzdoby, pretože obrazoborecký boj zničil okrem niekoľkých zvyškov pôvodnú justiniánsku mozaikovú výzdobu, interiér Hagie Sophie vďaka novej výzdobe sa stal ešte názornejším predobrazom nebeskej blaženosti, lebo vtedajšia symbolika chrámu ako pohľadu do nebeskej slávy vyhradila pre každé miesto chrámovej stavby vlastnú výzdobu, a tak vytvorila jednotu a ucelenosť všetkého chrámového umenia.

Obdobia slávy vystriedali však o tri storočia neskoršie čierne dni spustošenia na mieste svätom, keď v sobotu 16. júla 1054 pápežskí legáti na čele s kardinálom Humbertom položili na sv. prestol v oltári Svätej Múdrosti dekrét s prekliatím carihradského patriarchu Michala Kerulária, ktoré zasadilo dosiaľ nezahojenú ťažkú ranu rozkolu Cirkvi ako mystického tela Christovho a roztrhalo Jeho rúcho. Toto zhubné dielo bolo dovršené po stopäťdesiatich rokoch, keď r. 1204 križiaci namiesto Jeruzalema dobyli Carihrad a chrám Svätej Múdrosti sa dostal do babylonského zajatia Benátčana Tomasia Morosiniho, dozorcu nad patriarchátom a jeho katedrálou. Vtedy protipravoslávnou nenávisťou zaslepení križiaci priviedli do samého oltára Hagie Sophie muly, aby na ne naložili chrámové poklady, a na patriarchovo kreslo posadili nehanebnú ženu, aby im rúhavo žehnala.

I keď sa nad kupolou chrámu Svätej Múdrosti, rekonštruovanou po zemetrasení r. 588 synovcom Isidora z Milétu a r. 989 po tretíkrát znovuvystavanou, sťahovali stále hustejšie zlovestné čierne mraky v dôsledku zostrujúcich sa rozporov pri zdĺhavom riešení pálčivej otázky cirkevnej jednoty a prehlbujúceho sa úpadku cisárstva ohrozovaného tureckou agresiou, predsa sa katedrála pravoslávia stala temer v predvečer pádu Carihradu zdrojom nádeje českej kališníckej cirkvi na získanie od carihradskej cirkvi kanonicky bezchybného svätenia kňazov na základe apoštolskej postupnosti. Tlmočil ju synaxe — zboru carihradskej cirkvi, „ozdobenej dôstojnosťou pravého kňazstva", ktorá zasadala v chráme nášho Pána Isusa Christa ležiacom blízo katedrálny Svätej Múdrosti, Konštantín Angelik — Konštantín Platris, vlastným menom Matej z Hnátnice, žiak Jeronýma Pražského, Husovho spolupracovníka a napokon spolumučeníka, ktorý sa oduševnil v Poľsku a na Litve za pravoslávie a zaslúžil sa o uvedenie kalicha do Čiech. Konštantín Angelik, ktorý, priputujúc do cisárskeho sídla „z lásky a zápalu viery", predložil synaxe vyznanie viery prediskutované v prítomnosti a pod vedením patriarchu zastupujúceho Gennadia Scholária, uznávaného vodcu protiuniátskej opozície. Bolo to v kritickom čase pre Carihrad, keď 12. decembra 1452 bol

v chráme Svätej Múdrosti prečítaný dekrét o florentskej únii uzavretej viacmenej z politických príčin so súhlasom istej časti gréckej spoločnosti. Konštantín Angelik, zjednocujúc sa s pravoslávím, zaiste ani netušil, keď sa v zúboženom stave s Remešským evanjeliárom v ruke, o ktorého cyrilskej časti sa verilo, že ju napísal sám sv. Prokop, ako darom českej utrakvistickej cirkvi pre patriarchu ocitol v Carihrade v zime r. 1451—52, kde ho zaiste očarila svojou krásou katedrála Hagia Sophia, že o temer poltisícročie neskoršie budúce pokolenia jeho súčasníkov vo východných krajoch jeho širšej vlasti sa budú kochať v pôvabe jej štýlových prvkov, ktorými dnes oplýva katedrálny chrám Svätého Ducha v Michalovciach a chrám sv. Cyrila a Metoda v Stropkove.

V pravom zmysle slova tragickým dňom pre katedrálu Hagia Sophia bol 29. máj 1453. V tento deň sa sultánovi Mohamedovi II. podarilo preniknúť malou a bezvýznamnou nezamknutou bránkou Kereporta do Carihradu, ktorý dokázala brániť sedem týždňov nepatrná hŕstka Grékov s dvoma tisícmi Talianov proti útokom osemdesiattisícovej tureckej armády vybavenej najmodernejšími zbraňami. Turci prenikli o štyri dni neskoršie, čo sa ukázalo po zdvihnutí sa celé mesto zahaľujúcej hustej hmly zvláštne svetlo planúce nad kupolou katedrály Svätej Múdrosti, ktoré sa nikdy nikomu nepodarilo vysvetliť, na nepreniknuteľné carihradské hradby. Nad mestom, ktoré bolo cez celé tisícročie baštou kresťanskej civilizácie, zaviala zástava s polmesiacom.

Sultán Mohamed II. vstúpil do Carihradu neskoro popoludní a uberal sa na bielom koni ku katedrále Hagia Sophia, kde ráno sa cisár Konštantín, ktorý po svojej dojímavej reči k obrancom mesta každého poprosil za odpustenie, zúčastnil i so svojou družinou na Božskej liturgii. Okrem posádky na hradbách boli na nej prítomní temer všetci obyvatelia mesta, i keď v posledných piatich mesiacoch pravosláviu verní neprekročili prahy portálov katedrály, lebo v nej slúžili len latiníci a uniati. Pri tejto poslednej Božskej liturgii v chráme Svätej Múdrosti však nepriateľstvo pominulo a v najťažšej chvíli pre Carihrad, o ktorého silné hradby sa kedysi rozbíjali všetky útoky rôznych nepriateľov a pred ktorými klesali nepriateľské loďstvá na dno Marmarského mora zničené gréckym ohňom, ktorého tajomstvo sa dosiaľ nepodarilo objaviť, pristúpili k sv. prestolu pravosláviu verní kňazi spolu s uniatskými, aby mohli podať sv. prijímanie mnohým na cestu do večnosti. Podľa neskoršie rozšírenej legendy Mohamed II. prišiel k chrámu Svätej Múdrosti v okamihu, keď sa obetný sprievod so sv. Darmi pri veľkom vchode uberal k sv. prestolu. Vtedy sa vraj múr apsidy na niekoľko okamihov pootvoril a ukryl v sebe obetný sprievod, a tak ho zachránil. Jedného dňa sa však vraj múr znovu otvorí a umožní priechod kňazstvu, ktoré dokončí pri páde Carihradu prerušenú sv. liturgiu.

Podľa hodnoverných historických prameňov, o ktoré sa opiera vo svojej sviežo napísanej knižke Pán Carihradu svetoznámy byzantinológ Steven Runciman, sultán Mohamed II. zoskočil pred bránou katedrály Hagia Sophia z koňa, poklonil sa, vzal hrsť zeme a vysypal si ju na turban. Bol to prejav jeho pokory pred Alahom, za proroka ktorého sa vydával Mohamed. Keď sultán kráčal k oltáru, zazrel tureckého vojaka, ako vytrhuje z dlažby mramorovú dlaždicu. Rozpálený hnevom mu povedal, že im nedal povolenie na ničenie budov, lebo tieto patria sultánovi. Potom z tajných priechodov za oltárom vyšlo niekoľko kňazov, ktorí ho prosili o zmilovanie. Sultán ich prepustil, ale trval na tom, aby bol chrám premenený na mešitu. Jeden z jeho ulemov pristúpil k ambonu a vyhlásil, že nie je Boha okrem Alaha. Tak sa stala Hagia Sophia mešitou a bola ňou až do r. 1934, keď turecký prezident Kemal Atatürk v snahe zdôrazniť svetský charakter svojho štátu dal premeniť mešitu na múzeum. Jeho rozhodnutie neuspokojilo mohamedánov a ani teraz už nepatrnú menšinu gréckych pravoslávnych kresťanov. V ich očiach je Hagia Sophia stále katedrálou celosvetového pravoslávia. Ekumenickí patriarchovia sa neustále usilovali dostať chrám Svätej Múdrosti pod svoju jurisdikčnú právomoc. I keď sa to mnohým zdá byť iluzórne, vždy verili a s nimi veríme i my, že príde raz doba, keď opäť zaznie v jej velebných priestoroch jej úchvatný tropár Jednorodený Synu a Slovo Božie, ktorý podľa tradície zložil jej zakladateľ cisár Justinián, aby v ňom vyznal vieru Cirkvi proti nestoriánom, že Presvätá Bohorodička porodila nielen človeka, ale vtelené Slovo Božie, a keď sa znovu zaskvie na jej jedinečnej kupole pri páde Carihradu r. 1453 z nej zhodený a pošliapaný kríž. Potom budú opäť platiť o chráme Svätej Múdrosti slová sv. ap. Jána Bohoslovca: „Ajhľa, stánok Boží s ľuďmi; On prebývať bude s nimi, a oni budú Jeho ľudom, a On, Boh bude s nimi!“ (Zj 21, 3).

Dr. Vl. Buchta

Na Medzinárodný deň žien

V posledných dňoch zimy, 8. marca oslavujú naše ženy a spolu s nimi ženy celého sveta svoj deň. Tento sviatok ich spája v ich snahách o krajšiu budúcnosť ich samých, ich detí a o spravodlivé usporiadanie sveta. Solidarita žien z celého sveta má v búrlivých časoch medzinárodných kríz veľký význam. Veď kto iný, ako žena, by mal viac milovať krásu a pokoj, usporiadané pomery a vzťahy? Kto iný, ako darkyňa života, matka, by viac chránil život pred skazou? Ak ženy budú brániť mier s takou usilovnosťou, s akou si ochraňujú svoje rodiny, ak nehu, ktorú dávajú svojim deťom, preukážu i deťom na celom svete, bude nám tu dobre. Sú na svete ešte ženy, ktoré si možno plne neuvedomujú svoje práva, sú také, ktoré neberú na vedomie svoje povinnosti, ale takým ženám treba pomáhať, aby sa rozhliadli okolo seba. Svet patrí ľuďom uvedomelým a cieľavedomým, nech sú to muži, či ženy, každý z nás si vykonáva svoju prácu a žije pre svojich blížnych. Dnes už netreba zdôrazňovať, že i žena je človek, ale treba jej umožniť v maximálnej miere uplatniť sa všade tam, kde je potrebné. Všetkým našim ženám želáme dnes, aby ich ďalší život prebiehal v šťastí a mieri.

Redakcia

Rozpor medzi teóriou a praxou v náboženskom živote

Veľmi často počujeme z úst slová: „Majte lásku medzi sebou, buďte hodní svojho povolania" a mnohé iné pekné slová, ktorými vyzývajú veriaci ľud na konanie podobných dobrých skutkov. Avšak tento dobrý zámer duchovného často ostáva nenaplnený, lebo konáme niečo iné. Veľa poučení o láske k blížnemu nachádzame aj v početných dielach sv. otcov. Simeon Nový Teológ hovorí: „Šťastlivý je ten, kto ťa miluje celým srdcom, lebo je to nekonečná radosť". Tejto pravde nás učí celé Písmo sv. Spomeňme si tu aspoň na „Blahoslavenstvá" (Mt 5, 3—12), ktoré upriamujú nášho ducha na spolužitie s inými ľuďmi. Významnejších slov snáď ani nemáme ako tie, ktoré hovoria: „Miluj blížneho ako seba samého". Žiaľ, skutočnosť je často iná a takto sa dostávame do náboženského formalizmu. Všetko toto sa odzrkadľuje aj v každodennom náboženskom živote jednotlivca i celej farnosti. I dnes máme mnoho nedoriešených problémov medzi cirkvami, dochádza k nedorozumeniu, nemožno sa dohodnúť na spoločnom užívaní chrámov, čase bohoslužieb a pod. Kde sú tu potom slová o láske? Či môže sa človek volať tvorcom pokoja, keď šíri nezhody? V živote to vyzerá tak, ako by zlo bolo ľahšie šíriť než lásku a pokoj, lebo zlo prichádza akoby samo od seba, zatiaľ čo konanie dobra vyžaduje sebazaprenie, dokonalosť, zhovievavosť a pod. Z toho teda plynie, že ešte mnoho namáhavej práce musia urobiť všetci duchovní jednotlivých cirkví a obcí, a potom aj samotní veriaci doma, v rodine, v obci, na pracovisku a inde. Pomocou nám tu bude modlitba od srdca, ktorá vedie k dokonalosti, k láske. Ak tak urobíme, môžeme hovoriť, že sme v jednote viery a poznania Syna Božieho (Ef 4, 13), že láska žije v našich srdciach, že slová sa v nás premenili na skutky viery. Často vidíme, ako sa ľudia pretvarujú: jedno myslia a druhé činia. A toto už nie je z lásky, ale od zlého. Tak sa zneužíva aj samotné meno kresťan: ja som lepší ako ten druhý. Nebude od veci pripomenúť si takýto príbeh zo života sv. Antonia, ktorý sa vo svojej komôrke (kelii) modlil slovami: „Pane Bože ukáž mi cestu spásy!" Keď tento svätec vyšiel zo svojej komôrky, uvidel človeka, ktorý mu bol podobný. Tento človek sedel a pracoval, potom prestal a začal sa modliť, potom zasa sadol, pracoval nad drevom a zase sa modlil. A tu zrazu počuje hlas: „Aj ty tak čiň a budeš spasený!" Možno tento príklad aplikovať aj na nás, že každá práca má byť čestná, svedomitá, nepokrytecká, nefalošná, to znamená, že láska ku blížnemu má byť podložená prácou a nie formalizmom a pokrytectvom.

Písmo sväté nám svedčí o dôstojnosti a veľkosti človeka, nenájdeme v ňom ani slovka nenávisti, nevraživosti. To isté Písmo sväté je u každého kresťana bez ohľadu na jeho vyznanie. Ako je potom možné, že sa toto zle vysvetľuje a zneužíva? Ako je možné, že kresťan proti kresťanovi používa násilie, prejavuje nenávisť a pod? Preto v duchu Písma svätého pracujme pre nastolenie vzájomnej úcty medzi ľuďmi, aby slovo láska bolo základom našich skutkov. Buďme každý tvorcom pokoja všade tam, kde sa nachádzame, kde pracujeme, buďme podnecovateľmi lásky, mieru, vytvorme podmienky dialógu lásky, ktorý, ako sme to už povedali, bude treba vytvárať doma, na dedine, v meste i na celom svete. Tým zabezpečíme to, že naše cítenie nebude zneužité, lebo láska premôže každé zlo. Každá rodina by sa mala stať „domácou cirkvou", čo by bolo milé a prospešné pre všetkých kresťanov, a tým by sme dobre poslúžili svojej cirkvi, rodine i národu. Ona by sa stala vodidlom a nositeľkou lásky pre nás i pre iných.

Prot. A. Hniďák

Správy z ústredia

V dňoch 20.—22. novembra 1977 sa konalo zasadnutie komisie „Účasť cirkví na rozvoji" v Berlíne na pozvanie Federácie evanjelických cirkví v NDR. Svetová rada cirkví požiadala našu cirkev, aby poslala na zasadnutie komisie svojho delegáta. Vladyka metropilita Dorotej požehnal, aby našu cirkev reprezentoval doc. dr. J. Šuvarský.

*

Na zasadnutie Regionálneho výboru KMK v NDR pozvali v dňoch 24.—25. novembra m. r. prot. doc. dr. J. Šuvarského, tajomníka Regionálneho združenia KMK v ČSSR.

*

Pri príležitosti 20. výročia založenia KMK a k príprave V. Všekresťanského mierového zhromaždenia sa konalo v Bratislave dňa 1. a 2. decembra m. r. kolokvium bohoslovecký fakúlt na Slov. evanjelickej fakulte. Pravoslávnu cirkev zastupoval dekan PBF prof. dr. A. Mihaľov, prodekan prof. dr. Š. Pružinský, doc. dr. P. Aleš a doc. dr. J. Šuvarský.

*

V dňoch 14.—20. decembra 1977 sa konalo v Sierra Leone 1. zasadanie africkej KMK. Hlavná téma konferencie bola: „Angažovanosť afrických kresťanov — oslobodenie, spravodlivosť a mier". Predsedom africkej KMK bol zvolený dr. R. Adrimanjato z Madagarkaru a tajomníkom S. Shauri z Tanzánie. Otec Jaroslav Šuvarský sa na zasadnutí zúčastnil ako delegát RZ KMK v ČSSR.

*

Na novoročnom prijatí u podpredsedu vlády ČSSR dr. M. Lúčana sa zúčastnili vladyka metropolita Dorotej, dekan PBF prot. dr. A. Mihaľov a prot. dr. J. Šuvarský dňa 4. januára 1978.

*

V dňoch 9.—12. januára 1978 sa konalo v Maďarsku zasadnutie medzinárodného sekretariátu KMK, ktoré sa zaoberalo okrem iného prípravou 5. VMZ, ktoré sa bude konať v Prahe v dňoch 22.—27. júna 1978. Doc. dr. Jaroslav Šuvarský podal podrobnú správu členom medzinárodného výboru o stave príprav na 5. VMZ v Československu. Pravoslávna cirkev u nás sa aktívne podieľa na príprave mierového kongresu.

*

Dňa 18. januára 1978 sa konalo 2. stretnutie užšieho organizačného československého štábu pre prípravu 5. VMZ s gen. tajomníkom biskupom dr. K. Tóthom. Okrem zástupcov pravoslávnej cirkvi prot. dr. J. Nováka a

prot. dr. J. Šuvarského sa na stretnutí zúčastnili členovia cirkví a náboženských spoločností RZ KMK v ČSSR.

KMK a jej vedeniu ustanovili komisiu, ktorá vypracuje pre 5. VMZ poriadok bohoslužieb. V medzinárodnej komisii zastupuje pravoslávnu cirkev igumen Josif zo ZSSR a prot. dr. J. Šuvarský. Komisia zasadala 25. januára 1978.

Odchod na odpočinok

Dňom 31. decembra 1977 odišiel na zaslúžený odpočinok — do penzie — riaditeľ ÚER pravoslávnej cirkvi v Prešove, d. o. mitr. prot. Peter Spišák. Dôstojný otec Peter sa narodil r. 1912 v Palote, okr. Humenné v rodine maloroľníka. Po ukončení základného vzdelania študoval na gymnáziu v Užhorode, potom študoval bohoslovie v seminári v Bitoli (Juhoslávia) až do roku 1936, keď prijal z rúk Preosvieteného vladyku Damaskina, biskupa mukačevsko-prešovského, kňazské svätenie.

Po vysvätení účinkoval ako pravoslávny duchovný v Medvedzom, Čertižnom, Krásnom Brode, Košeľove, Kušnici (Zakarpatsko), v Borove, Lukove—Venecii a v Prešove. Roku 1950 sa stal ekonómom a hospodárom na Eparchiálnej rade v Prešove a okresným protopresbyterom pre okresy Prešov, Sabinov a Giraltovce.

Za svoje životné skúsenosti a prácu bol r. 1954 poverený vykonávať funkciu generálneho vikára michalovskej eparchie, kde pracoval do r. 1965, keď sa vrátil do Prešova do funkcie riaditeľa ÚER. Túto funkciu vykonával až do svojho odchodu na zaslúžený odpočinok.

Za úspešnú prácu pre blaho pravoslávnej cirkvi na východnom Slovensku bol vyznamenaný nábedrenníkom, zlatým krížom s ozdobami, hodnosťou protojereja, právom nosenia mitry a dvoch krížov s ozdobami. Jeho záslužnú a zodpovednú prácu pre rozkvet a blaho pravoslávnej cirkvi ocenila pozdravným listom Metropolitná rada pravoslávnej cirkvi v Prahe a Ministerstvo kultúry SSR v Bratislave.

Úrad Eparchiálnej rady pravoslávnej cirkvi v Prešove i touto cestou ďakuje d. o. Petrovi za jeho doterajšiu prácu a želá mu v mene pravoslávneho duchovenstva, pravoslávnych veriacich i v mene svojom veľa dobrého zdravia a Božieho požehnania v jeho ďalšom živote na odpočinku.

Na mnohaja i blahaja lita!

✝ Za d. o. protojerejom Romanom Ferencom

Dňa 2. januára 1978 odovzdal svoju nesmrteľnú dušu Stvoriteľovi vo veku 49 rokov po ťažkej chorobe d. o. protojerej Roman Ferenc, správca pravoslávnej farnosti Prešov a technický redaktor cirkevnej tlače. Nebohý otec Roman sa narodil 3. februára 1928 v rodine duchovného v Laline. Po ukončení stredného vzdelania absolvoval Pravoslávnu bohoslovecku fakultu v Prešove a dňa 16. 3. 1951 ho Preosvietený vladyka Alexij, biskup prešovský, vysvätil v chráme sv. Alexandra Nevského v Prešove na diakona a 18. 3. 1951 na jereja a ustanovil ho za správcu farnosti Ruská Nová Ves pri Prešove. R. 1952 bol vyznamenaný právom nosenia nábederníka, roku 1954 právom nosenia zlatého kríža. Do hodnosti protojereja bol povýšený v máji 1963. Za úspešnú prácu pri vydávaní našej cirkevnej tlače bol r. 1966 vyznamenaný radom sv. Cyrila a Metoda.

Ďalšou farnosťou nebohého otca Romana bol v rokoch 1958—1968 Sabinov, od r. 1968 bol správcom farnosti Prešov. Počas jeho účinkovania v Prešove bola urobená výstavba novej zvonice, pri vysviacke ktorej dňa 21. 9. 1972 ho Jeho Blaženstvo metropolita Dorotej vyznamenal právom nosenia zlatého kríža s ozdobami.

Na každej farnosti, kde otec Roman účinkoval, zostali pravoslávni veriaci, ktorí dodnes prichádzajú do katedrálneho chrámu v Prešove a ktorí nebohého prišli odprevadiť i na jeho poslednej ceste.

Zádušnú sv. liturgiu v katedrálnom chráme za otca Romana odslúžil dňa 10. januára 1978 pred obradom pohrebu predstavený katedrálneho chrámu mitr. prot. Juraj Kuzan, mitr. prot. Peter Spišák, riaditeľ ÚER v. v., a okresný arcidekan prot. Jozef Frický za účasti prešovského duchovenstva. Pohrebné obrady toho istého dňa o 10. hod. odslúžil Preosvietený vladyka Nikolaj, biskup prešovský, za asistencie veľkého počtu duchovných prešovskej i michalovskej eparchie. Smútočnú kázeň predniesol d. o. prot. Michal Kopčík, ekonóm ÚER Prešov. V mene duchovenstva prešovského arcidekanátu sa s nebohým rozlúčil okr. arcidekan d. o. prot. Frický z Bajeroviec. Za redakciu časopisu Odkaz sv. Cyrila a Metoda sa s otcom Romanom rozlúčil a za prácu mu poďakoval zodpovedný redaktor prot. dr. Štefan Pružinský, prodekan PBF. Za Pravoslávnu bohoslovecku fakultu slová rozlúčky pred-

niesol jej dekan, prot. dr. Andrej Mihaľov. Za celoživotnú prácu pre blaho sv. pravoslávnej cirkvi sa nebohému vo svojom smútočnom prejave poďakoval Preosvietený vladyka Nikolaj. Za rodinu, kurátorský zbor a veriacich sa rozlúčil s nebohým d. o. prot. Juraj Kuzan.

Po ukončení pohrebných obradov rakvu s telom otca Romana vyniesli z chrámu jeho oltárni bratia, ktorí ho taktiež spolu s Preosvieteným vladykom Nikolajom odprevadili na miestny cintorín. Na miesto odpočinku otca Romana odniesli bratia kurátori. Otec Roman bol uložený k svojmu otcovi, d. o. prot. Ivanovi Ferencovi.

Vo blaženom uspeniji vičnyj pokoj podaš, Hospodi, usopšemu rabu Tvojemu protojereju Romanu i sotvori jemu vičnuju pamjať!

Za účasť na pohrebe môjho neb. manžela d. o. prot. Romana Ferenca vyslovujem úprimnú a srdečnú vďaku všetkým otcom duchovným a všetkým tým, ktorí ho prišli odprevadiť. Za pomocnú ruku, ktorú mi poskytli v ťažkej chvíli môjho života, ďakujem v prvom rade kurátorskému zboru pri katedrálnom chráme v Prešove, d. o. Milanovi Gerkovi, d. o. prot. P. Cuperovi, d. o prot. I. Bieloruskému, d. o. Chrustičovi z Čabín a d. o. prot. Lakatovi z Bardejova. Taktiež ďakujem za kvetinové dary a preukázanú sústrasť.

Helena FERENCOVÁ

Z poslednej cesty otca Romana . . .

Posmrtná spomienka

Dňa 22. januára 1978, zaopatrená sviatosťami, tíško v Pánu usnula vo veku 69 rokov sestra Terézia Cuglevičová, rod. Mandzáková, manželka pravoslávneho duchovného vo výslužbe, d. o. prot. Andreja Cugleviča z Prešova. Odovzdala svoju dušu Stvoriteľovi práve v čase, keď v prešovskom katedrálnom chráme prebiehali nedeľné bohoslužby a keď sa modlili za ľahšie znášanie jej utrpenia. V tomto roku by sa boli manželia Cuglevičovci dožili zlatej svadby, t. j. 50 rokov spoločného života, počas ktorého nebohá ako verná družka svojho manžela mu vždy pomáhala v jeho dušpastierskej činnosti a morálne ho podporovala najmä pri rozširovaní sv. pravoslávia na východnom Slovensku. Na bohoslužbách jej miesto nikdy nebolo prázdne, akonáhle sa jej zdravotný stav zlepšil, hneď sme ju videli znovu medzi nami. Dva mesiace pred svojou smrťou už do chrámu nemohla a jej miesto zostalo prázdne . . . Nebohá sestra Terézia bola i dobrou matkou svojej dcére Anne, tešila sa i z vnúčat.

Posledná rozlúčka s nebohou sa konala 25. januára 1978 na miestnom cintoríne v Prešove, kde pohrebné obrady vykonal Preosvietený vladyka Nikolaj, biskup prešovský, spolu so siedmimi duchovnými z Prešova. Smútočnú kázeň predniesol d. o. prot. Juraj Kuzan, predstavený katedrálneho chrámu v Prešove. D. o. prot. dr. Andrej Mihaľov, dekan PBF, sa za nebohú rozlúčil s jej najbližšími príbuznými, susedmi a veriacimi z rodiska nebohej v Osadnom, ďalej s veriacimi z Miľpoša, Ľutiny, Hanigoviec a Prešova a so všetkými, ktorí ju prišli odprevadiť na jej poslednej ceste.

Prosíme Všemohúceho, aby dušu sestry Terézie upokojil vo svojich nebeských príbytkoch.

Vičnaja jej pamjať!

NA NAŠU PRAVOSLÁVNU CIRKEVNÚ TLAČ DAROVALI:

Bohuznámy z Kravian 40.—, Kčs, Bohuznámy, Kravany, 40.—, Bohuznáma sestra z Kravian Kčs 20.—, Pravoslávny farský úrad Ľubica Kčs 200.—, rodina Krišova, Michalovce, 50.—, Alžbeta Fedorová, Slavkovce, 20.—, Bohuznáma rodina z Klečenova, 30.—, Bohuznáma rodina z Klečenova Kčs 20.—, Mária Žifčáková, Kačanov, Kčs 20.—. Pán Boh zaplať!

Posmrtná spomienka

Dňa 23. decembra 1977 neočakávane odovzdala Bohu svoju nesmrteľnú dušu sestra Mária Karšňaková, rod. Timková zo Zálužíc, okr. Michalovce vo veku 53 rokov. Nebohá sestra Mária bola dobrou veriacou, ktorá vrúcne milovala pravoslávnu vieru, na obranu ktorej sa v krutých rokoch jednoznačne postavila. Pohrebný obrad sa konal 24. decembra 1977.

Večnaja jej pamjať! j. k.

Zaujímavosti zo zahraničia

● Grécka pravoslávna cirkev sa koncom m. r. rozlúčila s profesorom aténskej teologickej fakulty Panagiotom Trembelasom, ktorý vo veku 92 rokov po 70-ročnom profesorskom pôsobení v dogmatickej oblasti odišiel. Lipol k cirkevnej práci a napriek tomu, že bol laikom, vedel veľmi dobre kázať. Významne pôsobil na cirkevných konferenciách. Krátko pred smrťou napísal: „Dokonca i v smrti, ktorá akoby všetko ničila a naše telo mení na zem, môžeme s plným presvedčením a nezmenšenou nádejou pozerať na nášho Pána. Áno, zomierame, ale nestrácame sa. Naša duša naďalej pokračuje v živote a naše telá v hroboch premení všemohúci Pán. Nech bude požehnaný Boh, ktorý nás obrodil živou nádejou — vzkriesením Isusa Christa".

● Študenti medicíny v Grécku majú ako povinný študijný program absolvovať kurzy na teologických školách, aby sa oboznámili s touto oblasťou, čo bude pre nich potrebné, až budú lekári.

● Jeruzalem. Archeológovia odhalili základy byzantskej baziliky postavenej cisárom Justiniánom r. 543. Historik Prokopios v tom čase o nej písal ako o svetskom zázraku čo do vonkajšieho výzoru i do vnútorného zariadenia. V 8. stor. bola zničená zemetrasením.

● Koptská cirkev pôsobí v Egypte a Etiópii. Na území terajšieho Egypta prekvitalo svojho času mníšstvo, ale príchodom moslimov takmer zaniklo. Dnes pôsobí aktívne monastier sv. Makaria, kde žije 55 mníchov, ktorí sú profesormi, lekármi a inžiniermi. Žijú prísne a veriaci ich vydržiavajú darmi.

● Monastier sv. Kataríny na Sinai. Naplánovalo sa vybudovanie diaľnice okolo tohto monastiera, čo by narušilo prostredie tejto významnej pamiatky. Arcibiskup Damjan podnikol kroky proti akcii.

● Pensylvánia. V meste Barvic bol vybudovaný kostol, ktorý bude vykurovaný slnečnou energiou. Je to prvá stavba na svete tohto typu.

● Rumunská pravoslávna cirkev nemá problémy s kňazským dorastom. Na akadémii v Bukurešti dnes študuje 500 poslucháčov a v Sibiu 891 poslucháčov. Roku 1976 bolo vysvätených na kňazov 241 absolventov.

● Rím. Usporiadali tu výstavu fotografií turínskeho plátna, v ktorom podľa podania bolo zavinuté telo Spasiteľa. Podľa nových výskumov lekárskych na otlačenom obraze sú i stopy po bičovaní. Tohto roku má byť usporiadaná konferencia za účelom dokázania pravosti tejto pamiatky.

● V NSR sa konala konferencia 30 odborníkov na cirkevné dejiny za účelom vypracovania dejín všeobecných snemov. Edícia bude mať 25 zväzkov.

● † Prot. Jan Dvořák zomrel dňa 3. 10. 1977 vo veku 73 rokov v Skoplje. Rodák z Drahotuša študoval bohoslovie na seminári v Sremských Karlovciach v prvej skupine študentov z Československa. Po štúdiu zostal ako duchovný v Juhoslávii a pôsobil celý život na sremských farnostiach. Mal hudobné nadanie a bol skromným a pozorným človekom. Cirkev ho vyznamenala všetkými kňazskými vyznamenaniami. Istý čas pôsobil súčasne ako žalobca duchovného súdu sremskej eparchie. Veľký záujem mal o lekárstvo, ktoré študoval a dokonca na fare zriadil špeciálne zdravotnícke stredisko, ktoré viedol. Za túto činnosť ho vyznamenal prezident republiky. Nebohý bol uložený na dočasný odpočinok v bratskej srbskej zemi. Večnaja pamjať!

● Libanon. V Balamande funguje teologická škola sv. Jána Damaskina. Vlani ju absolvovalo 7 poslucháčov. Pre situáciu v krajine bolo treba jedno oddelenie preniesť na teologickú fakultu v Solúne. Tu študujú v gréčtine a arabštine. Absolventi môžu a budú po ukončení štúdia pracovať na Blízkom východe, v Amerike a v Austrálii.

● Záhreb. Päť rokov tu pracuje biblicko-teologický inštitút pri pedagogickej škole pre študentov rôznych vyznaní. Založila ho cirkev päťdesiatnikov (letničné hnutie). Školenie už ukončilo na dvadsať poslucháčov.

● Cyprus. V monastieri Agia Mapa z 15. storočia vo Famaguste, ktorá je teraz na tureckom území, bude tohto roku v marci otvorené Konferenčné stredisko so súhlasom cyperského arcibiskupa. Finančne ho budú podporovať Svetová rada cirkví a cirkvi z NSR. Bude mať čiste ekumenický charakter. Riaditeľom bude pastor Kenneth Zeebel z USA.

● Carihrad. Patriarcha Dimitrios venoval svoje vianočné posolstvo otázke dieťaťa, ktoré je „bunkou" ľudstva. Hodnotu dieťaťa nám ukázal sám Spasiteľ. Je známy Jeho výrok, že kto sa obráti a bude ako dieťa, vojde do kráľovstva Božieho a kto jedno dieťa pohorší, lepšie by mu bolo, keby odišiel zo života (Mt 18). Dospelí sa majú obrodiť a mať srdce čisté ako dieťa, byť dobrí a jednoduchí. I cirkev má duchovne o dieťa sa starať. Už r. 1920 bola vydaná ženevská deklarácia, ktorá sa zaoberala ochranou detí. Napriek úsiliu cirkví a iných inštitúcií, táto práca nie je uspokojujúca. Veľa detí nemá právo ani sa narodiť, iné sú opustené od rodičov, hladujú, nemajú sa do čoho obliecť, bľúdia v nevedomosti, opovrhuje sa nimi a sú vykorisťované. Zdá sa, že je tomu tak v rozvojových krajinách i v krajinách málo vyvinutých. OSN vyhlásila rok 1979 za „Medzinárodný rok dieťaťa". Svetová rada cirkví prijala toto rozhodnutie, realizácia ktorého sa bude tohto roku pripravovať. Patriarcha končí list slovami: „Objímam všetky deti na svete, bez ohľadu na rasu, vieru, farbu pleti, najmä deti bez rodičov a opatrovníkov. Žehnám snahám tých, ktorí deťom chcú pomáhať. Máme túto povinnosť i ako cirkev. Každé dieťa je obrazom Christa, ktorý očakáva našu nežnosť a vrúcnosť". N.